

Verzoek toestemming provincie
voor het doen van
lastenverhogende uitgaven

Gemeente
Woudenberg

Maart 2021

Gemeente Woudenberg

1. Inleiding

Gemeenten zijn verplicht een sluitende en reële begroting te maken. Omdat de begroting van Woudenberg structureel niet sluitend is, heeft de provincie Utrecht besloten dat Woudenberg onder preventief toezicht van de provincie komt te staan.

Dit betekent dat Woudenberg het geld in de begroting 2021 kan uitgeven, maar eventuele begrotingswijzigingen moet voorleggen aan de provincie voor zover het een lastenverhoging betreft.

Om een voorstel voor extra uitgaven goed te kunnen beoordelen kijkt de provincie of het voorstel voldoet aan de volgende criteria:

Zijn de verplichtingen:

- onvoorzien
- onontkoombaar
- onuitstelbaar

Wordt voldaan aan of :

- er sprake is van een wettelijke verplichting
- uitstel leidt tot aansprakelijkstelling of kapitaalvernietiging
- toekomstige onvermijdbare uitgaven worden voorkomen

Indien het voorstel voldoet aan bovenstaande criteria zal de provincie toestemming geven voor de extra uitgaven.

Een belangrijke vraag die bij ieder voorstel gesteld kan worden is : wat gebeurt er als de gemeente deze uitgaaf niet kan doen?

Dit ingevulde format wordt samen met het collegebesluit en/of raadsvoorstel en eventuele bijlagen voorgelegd aan de provincie.

Provincie Utrecht geeft binnen twee maanden na ontvangst van het verzoek al dan niet toestemming. Een verzoek tot toestemming wordt altijd eerst voorgelegd aan het college voor besluitvorming (vergezeld van het onderhavige inhoudelijk advies). Omdat een voorstel aan de raad voor extra uitgaven een doorlooptijd kent van 8 weken, wordt een verzoek om toestemming gelijktijdig met het voorstel aan de raad in procedure gebracht. In het raadsbesluit wordt een expliciet voorbehoud op het doen van de extra uitgaven gedaan totdat provincie Utrecht hiervoor toestemming heeft gegeven.

2. Verzoek extra uitgaven voorbereiding Woudenberg Zuid Oost (fase 1)

Verzoek om toestemming van de provincie Utrecht voor het beschikbaar stellen van een krediet van € 115.000,00 voor diverse onderzoeken en externe deskundigheid ten behoeve van de voorbereiding van de verdere ontwikkeling van Woudenberg en de dekking van dit krediet uit de algemene reserve grondbedrijf van de gemeente Woudenberg.

3. Inhoudelijke toelichting (doel) extra uitgaven

In de structuurvisie 2013 is Woudenberg Zuid Oost aangewezen als zoekgebied voor bedrijventerrein en in de "Oplegger op de Structuurvisie" uit 2019 heeft de raad nogmaals bekrachtigd dat het gebied beoogd wordt als toekomstig ontwikkelgebied. Daarbij is bepaald dat het een zoekgebied is voor woningbouw (na Hoevelaar) en bedrijventerrein.

Uit de onderzoeken naar de woningbehoefte blijkt dat ook op lange termijn behoefte is aan extra woningen in Woudenberg en de onderzoeken geven aan dat er op korte termijn behoefte is aan bedrijventerrein. Sinds 1992 is er geen nieuw bedrijventerrein meer bijgekomen in Woudenberg. Onderzoek toont ook aan dat binnen de ruimtelijke grenzen van het compacte Woudenberg geen substantiële locaties meer beschikbaar zijn.

Of deze locatie daadwerkelijk tot ontwikkeling genomen kan worden, is afhankelijk van diverse aandachtspunten die nader onderzocht moeten worden. Ten behoeve daarvan is op 16 april 2019 het Plan van aanpak vastgesteld. Het is een project dat nadrukkelijk in fasen is opgebouwd en op dit moment loopt de verkennende fase. De verkennende fase bestaat hoofdzakelijk uit het kenbaar maken van de wensen en mogelijkheden van Woudenberg, richting de POVI en de regio Amersfoort (Ontwikkelbeeld). Immers, pas als zicht is op de realisatie van dit zoekgebied is het zinvol om nadere onderzoeken te doen en daar kosten voor te maken.

Gezien het belang van de mobiliteit en het huidige knelpunt van met name het deel Stationsweg Oost van de provinciale weg N224 is een uitzondering gemaakt voor een verkeerskundig onderzoek. Onderzocht is hoeveel ruimte er is binnen de huidige infrastructuur voor extra bedrijven ergens in het zoekgebied en wat de gevolgen daarvan zijn op met name de N224. Het betreft dan vooral het effect op de lokale wegen en de aansluiting daarvan op de N224. De conclusie van het

verkeerskundig onderzoek (Megaborn) geeft aan dat er binnen de bestaande infrastructuur (lokale wegen in combinatie met huidige inrichting N224) geen ruimte is voor extra bedrijven in het zoekgebied, zolang de lange termijn oplossing voor de infrastructuur niet duidelijk is.

Als gemeente Woudenberg zijn wij niet verantwoordelijk voor de provinciale wegen N224, N226 en N227 in onze gemeente. Deze zijn echter essentieel voor de mobiliteit in en rond het dorp. Van groot belang is dan ook dat de provincie en de gemeente over deze wegen een vergelijkbaar inzicht en beeld hebben, van heden en toekomst.

Naar aanleiding van de conclusies van het onderzoek Megaborn en de vele projecten op en rond de provinciale wegen hebben wij geconcludeerd dat strategisch verkeerskundige expertise nodig is om de gesprekken met de provincie te voeren. De verkeerskundige situatie van Woudenberg maakt dat voor de gemeente en voor de provincie van belang is om op gelijkwaardige wijze de problematiek en oplossingen te bezien. Het gaat dan in het bijzonder om de N224 en N226, maar voor de regionale effecten ook om de N227 en de ontwikkelingen in de provincie Gelderland. Oplossingen zijn nodig voor de korte termijn maar moeten ook passend zijn in de lange termijn.

Wij hebben dan ook besloten dat deze strategische expertise ingehuurd moet worden, als aanvulling en in samenwerking met de lokale verkeerskundige en beleidsadviseurs ruimtelijke ordening.

Op deze manier kan Woudenberg op gelijkwaardige wijze de gesprekken voeren met de provincie en is er ook een focus binnen de interne werkzaamheden.

Wij merken dat deze opzet ook positief werkt in de contacten met de provincie en dat de N224 daarin (eindelijk) de aandacht krijgt die nodig is.

Een oplossing voor de N224, in het bijzonder het onderdeel Stationsweg Oost, is essentieel voor de haalbaarheid van Woudenberg Zuid Oost.

Handelen is nu noodzakelijk richting de bewoners van de weg die al jaren problemen ervaren met de leefbaarheid en oversteekbaarheid en daarmee verkeersveiligheid, maar ook omdat in 2021 de besluitvorming over POVI en Ontwikkelbeeld regio Amersfoort zal plaatsvinden. Voor iedereen die besluiten moet en kan nemen op de vraag of Zuid Oost op termijn een ontwikkellocatie kan worden is van belang om zicht te hebben op het wel of niet haalbaar zijn van een ontsluiting en dus op het verminderen van het knelpunt N224.

4. Financiële toelichting extra uitgaven

Tot nu toe zijn de ambtelijke kosten toegerekend aan de lijnkosten van onze gemeente. Dat is niet zuiver gezien de algemeen in de begroting gehanteerde regeling. Nu er een krediet gevraagd wordt, horen daarin ook de verantwoording van de ambtelijke inzet en de inhuur van deskundigen (zoals bijvoorbeeld een planeconoom en de strategische verkeerskundige) meegenomen te worden. Gezien de fasering van het project betreft het krediet alleen de huidige fase (=fase 1), voor het verdere onderzoek naar de haalbaarheid zal later een aanvullend krediet nodig zijn om zicht te krijgen op de totale plan economische overwegingen rond de haalbaarheid.

Het krediet is opgebouwd uit verschillende onderdelen:

- 1 Investering in onderzoek en begeleiding van met name de verkeerskundige en mobiliteitsaspecten, door externe deskundigen die gemeente niet zelf in dienst heeft met deze expertise;

- 2 Bekostiging uren bestaande uit:
- (voor)financiering van de kosten van planeconomie deskundigheid, welke deels in de toekomst via plankosten retour kunnen komen en welke deskundigheid door de gemeente ingehuurd wordt.
 - De ambtelijke uren van het totale project welke anders ten laste van het lijnbudget van de organisatie zouden komen, in deze fase vooral ruimtelijke ordening en grondbedrijf.

5. Dekking extra uitgaven (indien van toepassing)

De dekking komt uit de algemene reserve Grondbedrijf. De stand van de algemene reserve Grondbedrijf is per 1 januari 2020 € 942.000,00.

De meerjarenprognose van de algemene reserve Grondbedrijf (medio aug 2020) laat zien dat deze reserve binnen 3 jaar groeit naar minimaal € 2,5 miljoen (zie bijlage).

Een onttrekking van € 115.000,00 uit de algemene reserve Grondbedrijf is mogelijk aangezien € 486.000,00 van deze reserve beschikbaar moet blijven voor risico's uit het Grondbedrijf. Het overige deel van de algemene reserve Grondbedrijf is beschikbaar voor (toekomstige) ontwikkelingen in het dorp (zie paragraaf Weerstandvermogen in de begroting 2021-2024).

Daarnaast heeft deze onttrekking uit de algemene reserve Grondbedrijf geen directe invloed op de begrotingsresultaten 2021-2024.

Middels het principe van kostenverhaal zal worden gezien of een toerekenbaar deel van de kosten m.b.t. de benodigde onderzoeken kan worden verhaald op de ruimtelijke initiatieven van derden, danwel de grondexploitatie op het moment dat het gebied tot ontwikkeling gebracht wordt. Met ontwikkelende partijen van aangewezen bouwplannen als bedoeld in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) zullen anterieure overeenkomsten gesloten worden. Daarmee komt een deel van de kosten in de toekomst weer terug in de algemene reserve Grondbedrijf.

6. Motivering extra uitgaven

Wij zijn van mening dat sprake is van reële en noodzakelijke kosten. Binnen Woudenberg zijn de ruimtelijke mogelijkheden om in de toekomst te kunnen voldoen aan de eigen behoefte aan woningen en bedrijfsterreinen beperkt. Het is een compact dorp omsloten door provinciale wegen, natuur en het Valleikanaal. Voor uitbreiding moet dan ook uitgegaan worden van een uitleglocatie. Gezien het feit dat de ontsluiting van Woudenberg richting andere dorpen en steden uitsluitend via de provinciale wegen plaats vindt, zal elke locatie gevolgen hebben op de provinciale wegen.

Uitleglocaties vragen een langdurige en zorgvuldige voorbereiding. Zo'n proces kan niet een periode stil gelegd worden. Zeker niet in de periode dat provincie en regio de lange termijn visie voor de ontwikkeling van het gebied voorbereiden en besluiten.

De raad van Woudenberg heeft een unanieme visie om ook in de toekomst te kunnen voorzien in de lokale behoefte aan wonen en werken en wil op deze wijze ook bij kunnen dragen aan de landelijke en provinciale behoefte aan woonruimte.

Helaas zijn dit soort processen niet te realiseren zonder investeringen en vooronderzoeken en de inzet van de juiste deskundigheid. Wij zullen de noodzaak van deze extra uitgaven op dit moment toelichten aan de hand van de 6 criteria:

Onvoorzien

In 2013 heeft de gemeenteraad in de structuurvisie de ontwikkelrichting van Woudenberg vastgelegd en in 2019 bij de vaststelling nogmaals bekrachtigd. In de structuurvisie 2013-2028 van de provincie Utrecht is de locatie ruimtelijk aanvaardbaar geacht. En onderzoek uit de periode 2008-2010 toont aan dat er, met uitzondering van mobiliteit, geen grote zwaarwegende problemen (bodem, archeologie, externe veiligheid of natuur) te verwachten zijn, die een ontwikkeling op voorhand niet haalbaar maken.

Uit de een eerste onderzoek of delen van het gebied die te gebruiken zijn voor bedrijventerrein blijkt dat er eerst een toekomst oplossing voor de mobiliteit (lees N224) in beeld moet zijn, voordat kleinschalige ontwikkeling overwogen kan worden. De mobiliteitsopgave is complex en heeft ook regionale effecten. Om dat goed te doorgronden en oplossingen te zoeken moet Woudenberg een volwaardige gesprekspartner zijn van de provincie Utrecht (in het bijzonder afdeling verkeer en ruimtelijke strategie).

Onontkoombaar

Niet de gemeente Woudenberg maar proces van provincie en regio bepalen dat op dit moment vervolgstappen naar de toekomst gezet moeten worden.

Ter voorbereiding van deze besluitvorming is gezien of er alternatieve locaties rond de kern van Woudenberg geschikt zijn. Echter, al deze locaties hebben een vergelijkbaar effect op delen van het provinciale wegennet. Daarom is nu gekozen voor een ingrijpende maar ook oplossing biedende locatie. Zonder nader onderzoek en overleg kan geen besluitvorming worden voorbereid. Van belang is dat er duidelijkheid komt, op basis van feiten en politieke overwegingen, dus duidelijkheid of er op termijn nog ruimte is voor wonen en werken in Woudenberg.

Als er duidelijkheid is of er in de toekomst nog ruimte is voor woningbouw bij Woudenberg kan ook besloten worden of er mogelijkheden zijn om de huidige nieuwbouw locatie te versnellen. Het plan van aanpak Woudenberg Zuid Oost en de structuurvisie 2030 van de gemeente Woudenberg laten zien dat sprake is van een langjarige ontwikkeling, maar daarin moeten wel tijdig de juiste stappen gezet worden.

Onuitstelbaar

Gezien de vele processen die in dat kader nu lopen: POVI, programmeren Wonen en Werken, Visie Ontwikkelbeeld regio Amersfoort, afloop project Verder, rotonde N224/N226, bestaande knelpunt N224, toekomstige aanpassing rotonde N224/Parallelweg, ontwikkeling bedrijventerrein Scherpenzeel, Woondeal regio Amersfoort, Woondeal Foodvalley (40.000 woningen) etc. is voor provincie en gemeente van belang om op basis van verkeersdeskundigheid gezamenlijk de lokale en regionale effecten en oplossingen te bezien. Dat speelt op dit moment en vraagt daarom nu inzet. De woningbehoefte in de provincie, regio en in Woudenberg is groot en er is geen enkele aanwijzing dat deze behoefte de komende jaren zal afnemen. Om voorbereid te zijn op de lange termijn is nu actie nodig, daarmee is de inzet van dit krediet niet uitstelbaar.

Is er sprake van een wettelijke verplichting ?

Er is sprake van een maatschappelijke verplichting van ons als gemeente (en provincie en rijk) om zorg te dragen voor voldoende en passende woonruimte, nu en in de toekomst, maar ook om te zorgen voor een gezond ondernemersklimaat en sociale maatschappij.

De sociale cohesie van Woudenberg wordt mede gevormd door het verenigingsleven, waar de lokale ondernemers een belangrijke rol in spelen. Lokale ondernemers zijn bedrijven met een locatie in de gemeente en werknemers uit de gemeente en directe omgeving. Dat houdt in dat er ook in de toekomst

ruimte moet zijn voor wonen en werken en dat de inwoners van de overheid (gemeente en provincie) mogen verwachten dat daar zorgvuldige keuzes voor gemaakt worden. Daarvoor is nodig dat wij als lokale overheid op deskundige wijze gesprekspartner zijn van de provincie daar waar het provinciale verantwoordelijkheden betreft.

Voor een goede uitvoering van de wettelijke regeling van de plankosten ex artikel 6.2.1. hebben wij een deskundige planeconoom nodig, welke niet in dienst van de gemeente is / kan zijn gezien de specialistische werkzaamheden.

Leidt uitstel tot aansprakelijkstelling of kapitaalvernietiging?

Geen aanleiding voor een directe aansprakelijkheidstelling, wel voor indirecte, want nu niet de juiste en zorgvuldige besluiten nemen als provincie en gemeente kan op termijn leiden tot herstel of meer kosten. Daarmee zeker risico op kapitaal vernietiging en extra kosten voor aanpassingen achteraf, wat dan wel kan leiden tot schadeclaims.

Ook staat de geloofwaardigheid van onze gemeente naar onze inwoners en ondernemers onder druk indien wij geen vervolg kunnen geven aan de verwachtingen rond actuele problematiek van de N224 en de vraag naar toekomstige ontwikkelruimte.

Worden toekomstige onvermijdbare uitgaven voorkomen

Er zijn op dit moment verschillende afspraken en gesprekken met de provincie over de N224 en N226 en concrete afspraken over aanpassingen van kruispunten en rotondes. Indien wij op dit moment vanuit de lokale kennis en ervaring daarin geen volwaardige gesprekspartner kunnen zijn voorzien wij inderdaad dat toekomstige uitgave (aanpassingen aan wat nu gerealiseerd gaat worden op basis van kennis uit het verleden en heden) voorkomen kan worden.

Daarmee wordt voorkomen dat de gemeente of de provincie op een later moment alsnog aanpassingen moeten doen, die nu voorzienbaar zijn.

7. Wat gebeurt er als deze uitgaaf niet kan worden gedaan?

Als deze uitgave nu niet gedaan kan worden is de gemeente Woudenberg geen volwaardige gesprekspartner voor de provincie, met als gevolg dat de provincie, zonder de lokale kennis en ervaring besluiten moet nemen. Met als risico dat besluitvorming niet optimaal is en het risico dat een locatie die kan bijdragen aan de lokale en regionale behoefte aan woningen en bedrijfslocatie op de lange termijn niet in de overwegingen en besluitvorming wordt meegenomen en dus niet tot stand komt, terwijl er wel lokaal draagvlak is, wat op locaties elders in de provincie (nog) niet aan de orde is.

8. Verdere besluitvorming

College van Woudenberg heeft op 9 maart 2021 besloten om de gemeenteraad op 22 april 2021 te verzoeken het krediet beschikbaar te stellen, onder voorbehoud van toestemming van de provincie Utrecht (zie raadsvoorstel en concept raadsbesluit).

9. Bijlagen

1. Raadsvoorstel en concept raadsbesluit (t.b.v.22 april 2021).
2. Plan van Aanpak project Woudenberg Zuid Oost (d.d. 16 april 2019)

3. Onderzoek Megaborn
4. Besluit op basis onderzoek Megaborn
5. Oplegger structuurvisie 2019
6. Meerjarenprognose algemene reserve Grondbedrijf
7. Paragraaf Weerstandsvermogen Begroting 2021-2024